

Onderzoeksprotocol Rekenkamer Krimpenerwaard

Beschrijving werkwijze onderzoeken Rekenkamer

Opbouw onderzoeksprotocol

De Rekenkamer Krimpenerwaard onderscheidt vier hoofdfasen in het onderzoeksproces, te weten: voorbereiding, uitvoering, rapportage en publicatie. Het onderzoeksprotocol is opgebouwd rondom deze hoofdfasen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding
  - a. Samenhang andere documenten
  - b. Kwaliteitseisen

2. Voorbereiding
  - a. Criteria voor selectie van onderzoeksobjecten
  - b. Genereren en bijhouden onderzoeksobjecten
  - c. Keuze voor onderzoek

3. Uitvoering
  - a. Start onderzoek
  - b. Projectplanning
  - c. Voortgang

4. Rapportage
  - a. Uitgangspunten
  - b. Zienswijzen

5. Publicatie
  - a. Behandeling in de gemeenteraad
  - b. Persbericht
  - c. Evaluatie
  - d. Nazorg

6. Overige bepalingen
  - a. Toepassen protocol
  - b. Werkbaarheid protocol

1. Inleiding

In dit onderzoeksprotocol beschrijft de Rekenkamer Krimpenerwaard de richtlijnen die zij hanteert bij de uitvoering van haar onderzoek. Het gaat hierbij om reguliere, grotere onderzoeken.¹ Het doel van dit protocol is om waarborg te bieden voor de kwaliteit van de onderzoeken van de Rekenkamer en voor een goed verloop van het gehele onderzoeksproces binnen de gemeentelijke organisatie en eventuele derden die bij het onderzoek betrokken zijn. Daarnaast wilde Rekenkamer met dit protocol inzicht verschaffen in haar werkwijze. Dit onderzoeksprotocol is geschreven ten behoeve van de gemeentelijke organisatie en het eventueel in te huren onderzoeksbureau. Het onderzoeksbureau wordt gevraagd te werken conform dit onderzoeksprotocol.

a. Samenhang andere documenten

Alle formele bepalingen met betrekking tot de Rekenkamer zijn vastgelegd in de *Verordening op de Rekenkamer gemeente Krimpenerwaard 2023*, zoals vastgesteld door de raad d.d. 4 juli 2023. Deze verordening vormt de formeel-juridische bestaansgrond van de Rekenkamer en regelt haar formele rechten en plichten.

Naast de verordening en dit onderzoeksprotocol hanteert de Rekenkamer een *Reglement van Orde*.

b. Kwaliteitseisen

De Rekenkamer hanteert onder meer de volgende kwaliteitseisen bij haar onderzoek:

- a. Objectiviteit. Selectie van de te onderzoeken en in de rapportage te presenteren feiten vinden zonder vooringenomenheid plaats. Feiten worden in rapporten gescheiden van oordelen gepresenteerd.
- b. Onderbouwing. Methoden en technieken voldoen aan de eisen van validiteit en betrouwbaarheid.
- c. Consistentie. Gehanteerde normen, oordelen en aanbevelingen zijn binnen hetzelfde onderzoek in overeenstemming met elkaar.
- d. Bruikbaarheid. Het rapport geeft toegankelijke, leesbare, bondige en actuele informatie waarmee betrokkenen hun functioneren kunnen verbeteren.
- e. Controleerbaarheid. Het onderzoeksproces wordt zodanig vastgelegd dat reconstructie op een transparante en navolgbare manier kan plaatsvinden.

2. Voorbereiding

a. Criteria voor selectie van onderzoeksonderwerpen

De Rekenkamer selecteert de onderwerpen die zij in onderzoek neemt, formuleert de probleemstelling en stelt de onderzoeksopzet vast. Bij de selectie van de onderzoeksonderwerpen hanteert de Rekenkamer (een selectie van) de volgende criteria:

1. Het onderzoek evalueert de doelmatigheid, de doeltreffendheid en/of rechtmatigheid van het beleid, van de uitvoering, van het beheer en van de gemeentelijke organisatie en/of een combinatie hiervan.
2. Het onderzoek levert nieuwe inzichten op voor de raad, het college en de gemeentelijke organisatie.
3. Het onderwerp is actueel en heeft een aanzienlijk maatschappelijk en/of financieel belang.
4. Opeenvolgende onderzoeken zijn zoveel mogelijk verspreid verschillende beleidsterreinen en/of organisatieonderdelen.
5. Het onderzoek draagt bij aan leereffecten voor de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

---

¹ Bij een zogenaamde QuickScan (een kort verkennend, feitelijk onderzoek op basis waarvan de Rekenkamer al dan niet besluit tot een verdiepend onderzoek) of Rekenkamerbrief gelden niet alle passages van dit protocol.

b. Genereren en bijhouden onderzoeksonderwerpen

De Rekenkamer houdt een groslijst bij van potentiële onderzoeksonderwerpen die passen binnen de selectiecriteria van artikel 3. Deze groslijst komt tot stand op basis van verzoeken van o.a. raadsleden en op basis van onze eigen bevindingen. De groslijst wordt periodiek geactualiseerd.

Alle ingekomen verzoeken worden in de Rekenkamer besproken. De Rekenkamer beslist of en zo ja op welke wijze deze verzoeken worden gehonoreerd. Indien nodig kan de verzoeker van een onderzoek worden uitgenodigd door de Rekenkamer om zijn/haar verzoek nader toe te lichten. De indieners van onderwerpen ontvangen van de Rekenkamer informatie over het besluit dat is genomen ten aanzien van het ingediende onderwerp.

Jaarlijks wordt de groslijst als bijlage opgenomen in het werkprogramma dat ter kennisneming gestuurd wordt aan de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

c. Keuze onderzoek

De Rekenkamer selecteert per jaar minimaal twee onderzoeksonderwerpen die uitgevoerd kunnen worden binnen het beschikbare budget.

3. Uitvoering

a. Start onderzoek

Het onderzoek start doorgaans met het aankondigen van het onderzoek per brief aan raad, college en gemeentesecretaris waarin kort wordt uiteengezet wat het doel van het onderzoek is, evenals de centrale vraag.

Normaliter volgt daarna een aftrapbijeenkomst (*ambtelijk startgesprek*) waarbij in ieder geval de ambtelijk secretaris en het lid-rapporteur (zijnde het eerste inhoudelijke aanspreekpunt vanuit de Rekenkamer voor het onderzoek) aanwezig zijn evenals de ambtelijk betrokkenen bij het onderwerp. Het startgesprek is puur ambtelijk, er wordt mogelijk apart gesproken met de verantwoordelijk bestuurlijk portefeuillehouder, afdelingshoofd, teamleider en/of overige betrokken (beleids)ambtenaren.

In geval van uitbesteding worden in dit gesprek de externe onderzoekers voorgesteld aan de ambtelijk betrokkenen. In het gesprek komen onder andere de planning van het onderzoek, de wijze waarop met gegevens wordt omgegaan, hoe de Rekenkamer de benodigde informatie van betrokkenen zo efficiënt mogelijk kan verkrijgen (centraal aanspreekpunt) en de belasting van de ambtelijke organisatie aan de orde. Ook geeft de Rekenkamer een toelichting op de onderzoeksaanpak.

b. Projectplanning

De doorlooptijd van een Rekenkameronderzoek beslaat in de regel enkele maanden tot één jaar. Bij de aanvang van een onderzoek stelt de Rekenkamer (eventueel in samenspraak met de externe onderzoekers) een projectplanning op, waarin de achtereenvolgende stappen in een tijdsfasering zijn aangegeven. Aangezien de uitvoering van een onderzoek van te voren niet exact in tijd te vertalen is, dient de projectplanning als richtsnoer beschouwd te worden.

c. Voortgang

Voor de uitvoering van het onderzoek (gegevensverzameling, analyse, gesprekken / interviews, expertmeeting, behandeling concept-rapportage) is het lid-rapporteur het eerste aanspreekpunt. De lid-rapporteur wordt ondersteund door de secretaris van de Rekenkamer en fungeert bij uitbesteding van het onderzoek aan een extern bureau als klankbord voor de externe onderzoekers.

Voor de loop van het onderzoek gelden de volgende 'spelregels':

- Elke vergadering wordt de voortgang van de onderzoeken besproken.
- Alle verslagen van interviews worden ter accordering aan de geïnterviewde voorgelegd.

In geval van samenwerking met een extern bureau geldt aanvullend:

- In het contract wordt vastgelegd hoe vaak het onderzoeksbureau rapporteert aan de Rekenkamer.
- De Rekenkamerleden kunnen desgewenst aanwezig zijn bij de interviews die door het externe bureau worden afgenomen.
- Afhankelijk van de lengte van het onderzoek zijn de onderzoekers enkele keren bij vergaderingen van de Rekenkamer aanwezig om over de voortgang van het onderzoek en de uitkomsten ervan te rapporteren.

4. Rapportage

a. Opbouw

Bij het opstellen van het rapport wordt de volgende indeling als uitgangspunt genomen:

- Bestuurlijk deel met: een samenvatting, de conclusies, aanbevelingen, reactie van het College en eventueel nawoord;
- Nota van Bevindingen (NvB) met:
  - achtergrond en probleemschets;
  - doelstelling, vraagstelling, onderzoeksopzet, normenkader (eventueel in de bijlage en op hoofdlijnen in de NvB);
  - feitenrelaas, waarbij idealiter elk hoofdstuk een antwoord geeft op één onderzoeksvraag;
  - bijlagen: bronnen (lijst van geïnterviewden, lijst van documenten en literatuur).

De Rekenkamer is eindverantwoordelijk voor het rapport (ook als dit geschreven is door een extern bureau). De Rekenkamer streeft naar een korte en bondige rapportage waarbij achtergrondinformatie zoveel mogelijk in de bijlagen wordt opgenomen.

b. Zienswijzen

De verordening op de Rekenkamer (artikel 11) bepaalt dat de Rekenkamerbetrokkenen in staat stelt hun zienswijzen op het conceptrapport kenbaar te maken. De termijn hiervoor bedraagt twee weken. Mocht er meer tijd nodig zijn, dan is het mogelijk binnen een week na het ontvangst van het rapport schriftelijk uitstel te vragen bij de secretaris van de Rekenkamer. De Rekenkamer beslist of uitstel wordt verleend. Indien de Rekenkamer niet binnen de gestelde termijn een reactie ontvangt gaat zij ervan dat met de inhoud van het rapport wordt ingestemd.

De Rekenkamer maakt hierbij een onderscheid tussen een ambtelijk hoor- en wederhoor en een bestuurlijk hoor- en wederhoor.

Ambtelijk hoor- en wederhoor

De Rekenkamer biedt allereerst de mogelijkheid tot een ambtelijke reactie. Dit betekent dat de ambtelijk betrokkenen de mogelijkheid krijgen het conceptrapport te controleren op eventuele feitelijke onjuistheden. Deze feitelijke onjuistheden worden aangegeven en gaan vergezeld met onderbouwing waaruit de onjuistheid blijkt.

Bestuurlijk hoor- en wederhoor

Het definitieve rapport inclusief conclusies en aanbevelingen wordt aan het college voorgelegd voor een bestuurlijke reactie. Naar aanleiding van de bestuurlijke reactie kan de Rekenkamer een nawoord opstellen.

Het eindrapport zal inclusief de bestuurlijke reactie en het eventuele nawoord digitaal worden aangeboden aan de raad. Het rapport gaat vergezeld van een aanbiedingsbrief waarin een voorstel tot behandeling van het rapport wordt gedaan. Een digitaal afschrift van het rapport wordt verzonden aan college en alle betrokkenen (inclusief eventuele externe personen die hebben bijgedragen aan het onderzoek).

Indien het onderzoeksrapport geen bestuurlijk hoor- en wederhoor vereist zal dit aan de ambtelijke contactpersoon worden meegedeeld. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij een zogenaamde QuickScan: een kort verkennend, feitelijk onderzoek op basis waarvan de Rekenkamer al dan niet besluit tot een verdiepend onderzoek of als de Rekenkamer een brief over een actueel onderwerp uitbrengt.

5. Publicatie

a. Behandeling in gemeenteraad

De Rekenkamer biedt een raadsvoorstel inclusief het rapport aan ter behandeling aan de gemeenteraad. De onderzoekers zijn, indien door de Rekenkamer gewenst, aanwezig bij de behandeling van het onderzoeksrapport in de raad.

b. Persbericht

Met het aanbieden van het rapport aan de raad kan de Rekenkamer een persbericht versturen. Dit persbericht wordt samengesteld in overleg met de communicatiedeskundige van de griffie. Het rapport en eventueel persbericht worden op de website van de Rekenkamer geplaatst. Het lid-rapporteur van de Rekenkamer is primair de woordvoerder die de media te woord staat. Zo nodig kan de Rekenkamer besluiten een persconferentie te houden.

Evaluatie

In de jaarverslagen van de Rekenkamer zal de Rekenkamer de resultaten van de onderzoeken en met name de opvolging van de aanbevelingen monitoren. Het is eveneens mogelijk dat de Rekenkamer na een paar jaar een apart onderzoek doet naar de opvolging van haar aanbevelingen binnen de gemeente en daar een aparte publicatie over uitbrengt. De Rekenkamer wil graag een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de gemeente en gaat daarom periodiek na in hoeverre de onderzoeken hierin een rol hebben gespeeld.

Enige tijd na de oplevering van het eindrapport kan de Rekenkamer een evaluatiegesprek houden met de onderzoekers. In deze evaluatie wordt teruggekeken en nagegaan voor welke onderdelen verbeteringen (leerelementen) mogelijk zijn.

6. Overige bepalingen

a. Toepassen protocol

Daar waar dit protocol niet voorziet of wellicht twijfel bestaat over het toepassen ervan, beslist de Rekenkamer op voorstel van de voorzitter.

b. Werkbaarheid protocol

Elke twee jaar evalueert de Rekenkamer de werkbaarheid van het protocol en stelt - indien gewenst - een nieuwe versie vast.

Het onderzoeksprotocol is vastgesteld in de vergadering van de Rekenkamer van 12 december 2023.

Drs. K. (Karin) Meijer

Voorzitter Rekenkamer